

Макроекономічний Прогноз України

- Зростання реального ВВП уповільниться до 2,2% в 2006 р. на фоні різкого підвищення цін на імпортований газ.
- У 2007 р. реальне зростання ВВП підвищиться до 3,7%.
- Кінцеве споживання домогосподарств залишиться ключовою рушійною силою зростання ВВП як у 2006, так і у 2007 рр.
- Інвестиційна діяльність залишається млявою на початку 2006 р., але активізується пізніше протягом року. У 2007 р. очікується відновлення високих темпів зростання інвестицій.
- Темпи зростання імпорту продовжуватимуть перевищувати темпи зростання експорту.
- Інфляція споживчих цін, як очікується, складатиме близько 12% у наступні два роки.

**№1 (9)
травень
2005**

Період прогнозування:

2 кв. 2006 до 4 кв. 2007 років

Прогнозовані зміни:

ВВП і його складові, інфляція

ВВП: Економічна активність буде низькою в 2006 році

У 2006 р. економічна активність, як очікується, залишатиметься низькою. Негативний ціновий енергетичний шок, а саме різке підвищення ціни на імпортований газ, буде одним з ключових чинників, які, як очікується, викличуть подальше уповільнення зростання реального ВВП порівняно з 2005 р. Більш високі ціни на імпортований газ погіршать умови торгівлі та призведуть до істотного підвищення витрат хімічної промисловості та металургії, що складають основу українського експорту, а також електроенергетики і теплопостачання. Загострення конкуренції на світових ринках металу, в першу чергу, завдяки розширенню металургійного виробництва в Китаї, матиме додатковий негативний вплив на експорт. Серед внутрішніх чинників політична невизначеність залишається однією з головних причин низької інвестиційної діяльності на початку року.

Очікується, що ці негативні чинники будуть частково врівноважені стабільним розширенням внутрішнього попиту, в першу чергу кінцевого споживання домогосподарств, що стимулюватиме розвиток галузей промисловості та послуг, орієнтованих на споживача. Також покращення доступу до ринків США та ЄС допоможе дещо пом'якшити негативні шоки для експорту. Тому ми прогнозуємо позитивне, але помірне зростання реального ВВП на рівні 2,2% до кінця року.

У 2007 р. реальне зростання ВВП дещо збільшиться до 3,7% на фоні набагато вищого зростання інвестицій і продовження зростання кінцевого споживання домогосподарств. Хоча очікується припинення спаду експорту, темпи зростання імпорту будуть вищими, що збереже від'ємний торговий баланс.

Населення: 46,9 млн.

Промисловість/ВВП: 24,8%

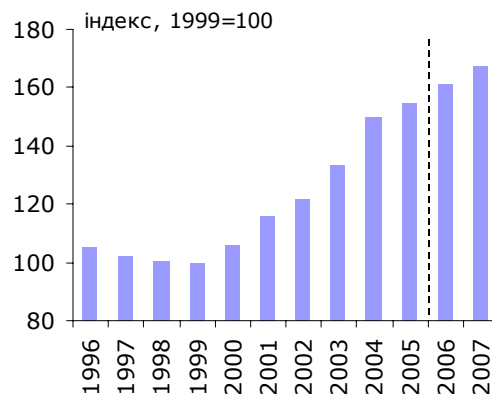
Сільське господарство/ВВП: 9,6%

Інвестиції/ВВП: 21,1%

Експорт в: Росію 22%, ЄС 27%

Імпорт з: Росії 36%, ЄС 33%

Валовий внутрішній продукт

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Припущення прогнозу

- Ціна газу на кордоні зросте з 95 дол. США за тисячу кубометрів в першій половині 2006 р. до близько 120 дол. США за тисячу кубометрів у другій половині року.
- У 2007 р. ціна газу на кордоні досягне 230 дол. США за тисячу кубометрів.
- Україна частково скоротить попит на газ шляхом поступового впровадження енергозберігаючих технологій і переходу на інші енергетичні ресурси.
- Уряд продовжуватиме експансіоністські соціальну політику та політику заробітної платні в 2006 і 2007 рр.
- У 2007 р. ставку податку на доходи фізичних осіб буде збільшено з поточних 13% до 15%.
- Україна не стане членом СOT до середини 2007 р.
- Середній номінальний обмінний курс складатиме 5,10 грн./дол.США та 5,35 грн./дол.США в 2006 і 2007 рр. відповідно.

Автори:
Вероніка Мовчан
Рікардо Джуччі

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультаций
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.kiev.ua

Приватне споживання: Залишається основним рушієм економічного зростання

Високі темпи зростання приватного споживання мали визначальний вплив на зростання реального ВВП, починаючи з 2001 р. Очікується, що кінцеве споживання домогосподарств залишатиметься рушійною силою реального зростання ВВП також в 2006 р. Це підтримуватиметься подальшим збільшенням доходів, яке, однак, буде повільнішим, ніж у 2005 р., завдяки продовженню експансіоністських соціальної політики і політики заробітної платні. Розвиток орієнтованого на споживача мікрокредитування створює додаткову фінансову основу для зростання споживання. В результаті, в 2006 р. реальне кінцеве споживання домогосподарств зросте на 8,6%. Оскільки найбільше зростання споживання пов'язано з попитом на непродовольчі товари і послуги, зокрема зв'язку, відпочинку і охорони здоров'я, погіршення промислового розвитку матиме незначний вплив на приватне споживання. У 2007 р. зростання кінцевого споживання домогосподарств, як очікується, буде помірнішим на рівні 7,1%. Цей прогноз ґрунтується на таких чинниках як збільшення ставки податку на доходи фізичних осіб з 13% до 15%, очікуване незначне уповільнення зростання соціальних виплат і заробітної платні, а також перерозподіл доданої вартості з оплати праці найманих працівників на прибутки і, відповідно, на інвестиції.

Державне споживання: Основна частина державного споживання витрачається на індивідуальні послуги

У 2005 р. реальне кінцеве державне споживання зросло на 2,7%, залишаючись дуже помірним порівняно з кінцевим споживанням домогосподарств. Основна частина державного споживання спрямована на оплату індивідуальних послуг, як-то освіти і охорони здоров'я. Очікується, що зростання обсягів купівлі товарів і послуг безпосередньо державою залишиться на тому ж рівні протягом наступних двох років на фоні продовження експансіоністської соціальної політики уряду. Зокрема, в 2006 р. реальне кінцеве державне споживання зросте на 3,1%, а в 2007 р. на 3,2%.

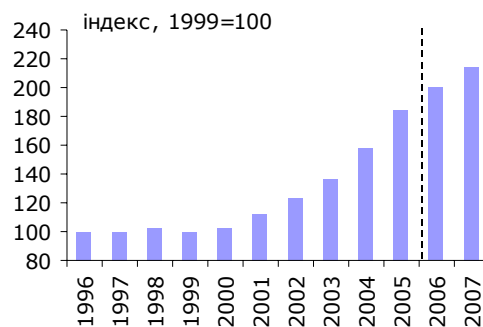
Інвестиції: Валове нагромадження основного капіталу прискориться в другій половині 2006 року

У 2005 р. реальне валове нагромадження основного капіталу (ВНОК) скоротилося вперше, починаючи з 1996 р. Воно знизилося на 0,3% на фоні високої статистичної бази, невизначеності прав власності, спровокованої переглядом результатів приватизаційних тендерів, а також високої політичної невизначеності. На початку 2006 р. інвестиційна діяльність залишилась млявою через високу політичну невизначеність, пов'язану з виборами в березні 2006 р. та зміною процедури формування Кабінету Міністрів внаслідок конституційної реформи, яка набула чинності в січні 2006 р. Однак пізніше, протягом року, очікується відновлення інвестицій, оскільки збільшення цін на газ і посилення конкуренції як на внутрішньому, так і зовнішніх ринках підштовхне підприємства до реструктуризації. У 2006 р. прогнозується зростання реального ВНОК на 6,2%. У 2007 р. очікується значне прискорення інвестицій, оскільки почнеться реалізація відкладених раніше планів. Однією з нагальних інвестиційних потреб будуть енергозберігаючі технології, що дозволять скоротити споживання газу. Реальне ВНОК, як очікується, зросте на 15,1% в 2007 р.

Зовнішній сектор: Імпорт продовжує зростати швидше, ніж експорт

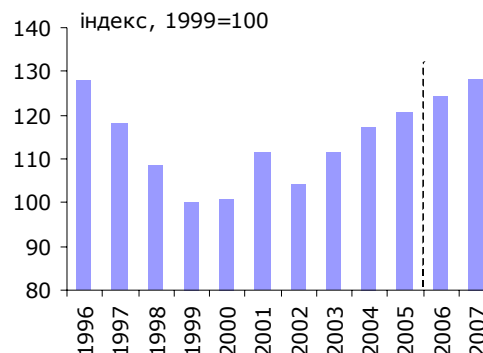
Після шести років високих темпів зростання в 2005 р. реальний експорт впав на 11,2%, тоді як імпорт зріс на 2,1%. Падіння експорту пояснюється, в першу чергу, скороченням експорту металу, машин та устаткування. Зокрема, зниження світових цін та підвищення конкуренції з боку Китаю зменшили нішу України на світовому ринку металу. Зростання імпорту підтримувалося, зокрема, розширенням кінцевого попиту.

Споживання домогосподарств

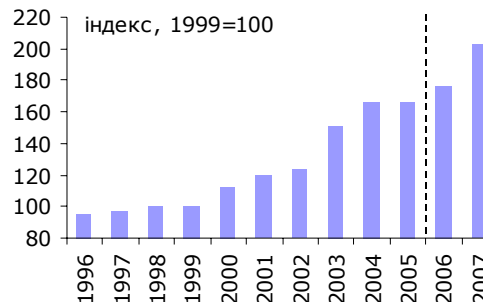
Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Державне споживання

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Валове нагромадження основного капіталу

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Експорт товарів та послуг

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

У 2006 р. експорт визначатиметься декількома чинниками. Як і в попередньому році, експорт металу буде обмежений високою конкуренцією на зовнішніх ринках. Також ціновий газовий шок буде несприятливим для експорту, оскільки металургія і хімічна промисловість, які складають основу українського експорту, є одночасно ключовими споживачами газу. Крім того, експорт енергоресурсів – газу і нафти – буде незначним після того, як він майже припинився вже в січні 2006 р. "Торгові війни" з Росією, як очікується, значно зменшать експорт до цієї країни. Тому, не зважаючи на покращення доступу до ринків США і ЄС, в 2006 р. прогнозується падіння реального експорту на 9,6%. Що ж до імпорту, то різке зростання цін на імпортований газ, як очікується, викличе зниження обсягу його споживання і, відповідно, імпорту. Додатковим чинником для зниження імпорту буде певне уповільнення зростання попиту домогосподарств. В результаті, в 2006 р. очікується зменшення реального імпорту на 1,0%, хоча він значно зросте в номінальному виразі. Торговий баланс буде негативний. У 2007 р. часткове пристосування до газового цінового шоку, оскільки він стане більш передбачуваним, як очікується, призведе до уповільнення скорочення експорту до 1,0%. В той же час, прискорення інвестицій призведе збільшення імпорту на 8,7%.

Галузевий розріз: Скорочення доданої вартості в обробній промисловості у 2006 р. буде урівноважено зростанням у секторах послуг

У 2006 р. прогнозується незмінна величина реальної доданої вартості у *сільському господарстві* порівняно з 2005 р. Урожай зерна, один з ключових чинників зростання сектору, очікується на рівні 2005 р., оскільки скорочення врожаю продовольчого зерна буде компенсовано збільшенням виробництва фуражного. У 2007 р. зростання, як очікується, повернеться до помірних 3,5%.

Додана вартість у *обробній промисловості* в 2006 р. очікується на набагато нижчому рівні порівняно з попередніми роками. Газовий ціновий шок несприятливо вплине на цей сектор. Прогнозується падіння доданої вартості на 2,9% через скорочення виробництва у металургії і хімічній промисловості, тільки частково компенсоване зростанням галузей, орієнтованих на внутрішній ринок. У 2007 р. прогнозується подальше скорочення доданої вартості у *обробній промисловості* на 1,6% через продовження зростання цін на газ.

У 2006 р. прогнозується зростання доданої вартості у *будівництві* на 13,1% після падіння на 8,8% у попередньому році. Відновлення зростання у *будівництві* пояснюється активізацією інвестиційної діяльності. У 2007 р. будівництво зросте на 14,3%.

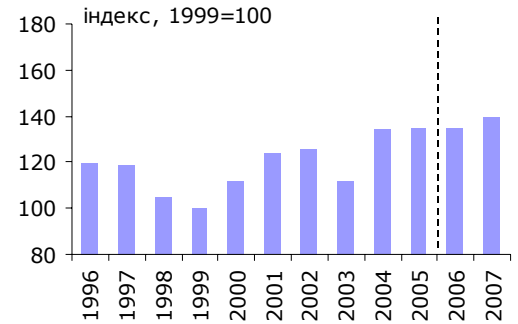
В 2005 р. високі темпи зростання роздрібною торгівлі не змогли компенсувати падіння оптової торгівлі, що призвело до скорочення доданої вартості у *торгівлі* на 9,8% після декількох років високих темпів зростання. В 2006 р. прогнозується відновлення зростання сектора до 9,5% в реальному вимірі і прискорення до 10,2% у 2007 р.

Серед послуг найстійкіший темп зростання демонструє *транспорт*. У 2005 р. додана вартість в секторі зросла на 5,7%. Очікується, що в 2006-2007 рр. зростання сектора пришвидшиться до 7%.

Інфляція: Інфляція споживчих цін залишиться вище 10% в 2006-2007 роках

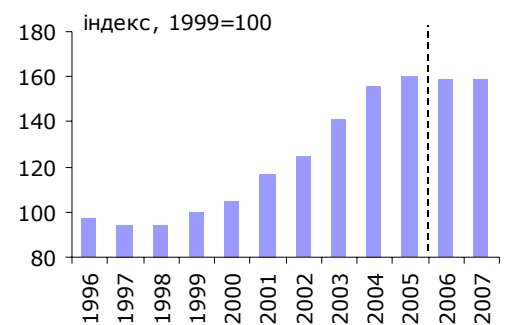
Інфляція споживчих цін, як очікується, залишиться вище 10%. З боку попиту зростання споживання домогосподарств на тлі експансіоністських соціальної політики і політики зарплати створює постійний тиск на споживчі ціни. З боку пропозиції висока інфляція буде викликана переглядом адміністративно регульованих тарифів на електроенергію, газ, комунальні послуги і транспорт, які зростають через підвищення цін на енергоресурси. Оскільки Україна не стане членом СОТ до середини 2007 р., не відбудеться притоку дешевого імпорту продовольчих товарів, який би зміг компенсувати вищі внутрішні ціни. Тому оцінка інфляції споживчих цін складає близько 12% в 2006-2007 рр.

Сільське господарство

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Промисловість

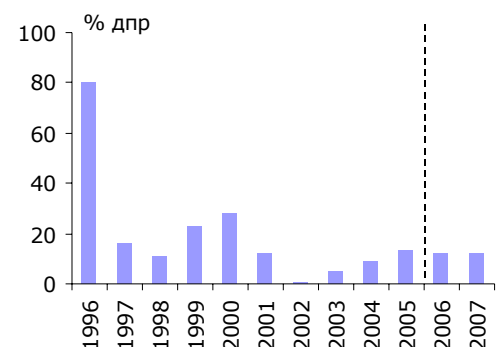
Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Будівництво

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Індекс споживчих цін

Джерела: Держкомстат, власні розрахунки

Таблиця 1. Зростання реального ВВП за витратами: Прогноз (% рік до року)

	2003	2004	2005P	2006E	2007F
Приватне споживання	11,5	13,3	16,6	8,6	7,1
Державне споживання	6,9	1,8	2,7	3,1	3,2
Валове нагромадження основного капіталу	22,5	20,4	-0,3	6,2	15,1
Експорт товарів та послуг	10,3	16,1	-11,2	-9,6	-1,0
Імпорт товарів та послуг	16,4	10,5	2,1	-1,0	8,7
Валовий внутрішній продукт	9,6	12,1	2,6	2,2	3,7
Валовий внутрішній продукт (млрд. грн.)	267,34	345,11	424,74	503,70	613,62

Примітка: P – попередня інформація, E – оцінка, F – прогноз

Таблиця 2. Зростання реального ВВП у галузевому розрізі: Прогноз (% рік до року)

	2003	2004	2005P	2006E	2007F
Сільське господарство	-11,0	19,8	0,4	0,0	3,5
Добувна промисловість	5,4	3,5	3,9	4,2	4,5
Обробна промисловість	17,4	12,4	2,1	-2,9	-1,6
Виробництво/розподіл електроенергії, газу, води	4,5	-3,6	2,1	4,1	2,0
Будівництво	28,2	21,3	-8,8	13,1	14,3
Оптова та роздрібна торгівля, ремонт	21,5	13,4	-9,8	9,5	10,2
Транспорт	11,1	11,4	5,7	7,0	6,9
Освіта	10,4	0,0	0,8	1,0	1,2
Охорона здоров'я	9,0	11,6	1,6	1,5	1,6
Валовий внутрішній продукт	9,6	12,1	2,6	2,2	3,7

Примітка: P – попередня інформація, E – оцінка, F – прогноз

Технічна примітка

Цей прогноз розраховано за допомогою ітераційно-аналітичної методики, яка базується на використанні системи національних рахунків, а саме на різних методах визначення ВВП.

Існує три методи розрахунку ВВП: розрахунок ВВП за галузями, за доходами та за витратами (кінцевим використанням доходів). У цьому прогнозі використовуються два методи: за галузями та за витратами.

Розрахунки здійснюються на квартальній основі, а річні дані отримані шляхом агрегування квартальної динаміки.

Процес прогнозування включає такі кроки:

- Для кожного методу обирається рівень дезагрегації компонентів. Загальний прогноз ВВП базується на прогнозі динаміки його компонентів.
- Динаміка кожного компонента прогнозується на основі історичних даних, а також набору припущень прогнозу, причому там, де це можливо, використовуються відповідні індикатори випередження. Кожен з показників розраховується в реальному вимірі.
- Зростання реального ВВП (для кожного методу окремо) визначається як сума внесків його компонентів. Під внеском розуміємо реальне зростання кожного компонента, зважене на частку цього компонента у структурі ВВП у відповідному періоді попереднього року (деталі наведені у Вставці 1).
- Реальні значення ВВП, отримані за двома різними методами, порівнюються та, у випадку розбіжностей, здійснюється наступна ітерація прогнозування компонентів.

Прогноз розраховується на основі припущення про незмінність певних пропорцій протягом тривалого періоду часу. Ці пропорції визначають залежність між компонентами ВВП за витратами і за галузями. Як додаткові інструменти прогнозування компонентів ВВП, використовуються економіетричні рівняння та таблиці витрат-випуску. Ітерації продовжуються доти, доки обидва методи розрахунку ВВП не дадуть однакових результатів.

Вставка 1. Розрахунки

Для визначення частки кожного компоненту ВВП у його загальному реальному зростанні використано наступну формулу зростання ВВП ($\hat{Y}$):

$$\hat{Y} = \left(\frac{Y_t^* - Y_{t-1}}{Y_{t-1}} \right) = \left(\sum_{i=1}^I \frac{X_{it}^* - X_{it-1}}{X_{it-1}} \cdot \frac{X_{it-1}}{Y_{t-1}} \right)$$

для кожного періоду t ,

де Y - це ВВП, X - компонент ВВП, I - число компонентів, а знак * означає поправки відповідних даних на інфляцію.

Відповідно, частку $\Theta_i^{X_t}$ компоненту X_i у реальному зростанні розраховано за формулою:

$$\Theta_i^{X_t} = \frac{\left(\frac{X_{it}^* - X_{it-1}}{X_{it-1}} \right) \cdot \frac{X_{it-1}}{Y_{t-1}}}{\hat{Y}} \cdot 100$$

для кожного періоду t .

У формулі співвідношення показників реального зростання компоненту X_i до ВВП зважується на основі частки цього компонента у ВВП за попередній період.

Скорочення:

дпр до попереднього року